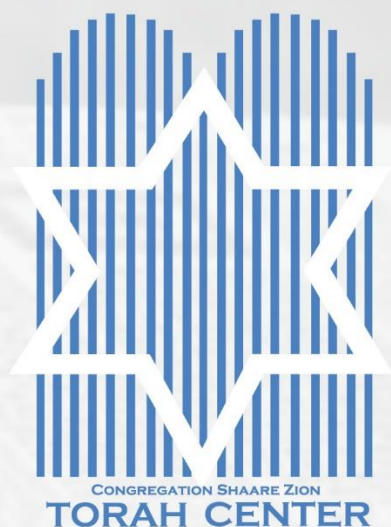

שבות דשבות במקום מצוה

רפואה שלמה עזרה בן שרה

May a Hotel Guest Drink Coffee That Was Prepared on Shabbat?

If a Jew spends Shabbat in a hotel, may he partake of the freshly-brewed coffee that the non-Jewish hotel staff prepared on Shabbat?

The authorities who address this question make reference to a ruling of the Shulhan Aruch regarding food that a gentile prepared on Shabbat for other gentiles. In such a case, the Shulhan Aruch rules, a Jew may partake of the food only in situations of a special need. Generally, however, one should not partake of the food, even though the gentile had prepared it for other gentiles, and not for the Jew.

בן איש חי שנה שניה פרשת תרומה

ח. פת שאפאה גוי פלטר בשבת למכור לגוים, מלבד דאיכא חששא דחשו במידי דאכילה שמא יאמר הישראל לגוי לעשות, הנה יש בזה עוד חששות אחרות, והוא איסור מוקצה, דאולי זה הפת לא היה חיטים דחזו לכוס בין השמשות, אלא היה קמח או עיסה בבין השמשות ולא חזו מידי, ומוקצה זה דמי לגרוגרות וצמוקין דאדחינהו בידיים, ואסור גם אחר אפיה, ואף על פי שיש מתירים גם בזה, לענין הלכה אין לסמוך על המתירים אלא בשעת הדחק, שדר בכפר יחידי שא"א לשאל לו פת מישראל חברו, או לצורך מצוה כגון סעודת מילה וחתן, אבל בלא"ה צריך להחמיר כסברת האוסרין.

ובענין שתיית הקהו"א שעושין הגוים בחנויות שלהם בשבת בעיר שרובה גוים, דעבדי בעבור הרוב שהם גוים, הנה לדעת מר"ן ז"ל אסור. שלא התיר במלאכת הגוי לעצמו במידי דאכילה אלא לצורך מצוה, ועוד בזה נמי איכא טעם דמוקצה דאדחי בידיים, כי קודם קליה לא היתה ראויה לאכילה כלל, ולכן יש לאסור לישראל שתיית קהו"א, ואין להתיר אלא לאדם שיש לו כאב הראש וצריך לה הרבה,

Accordingly, the Ben Ish Hai (Rabbi Yosef Haim of Baghdad, 1833-1909), in Parashat Teruma, rules that a Jewish hotel guest may not drink the coffee that the hotel staff prepared, even if he can assume that most of the hotel guests are not Jewish.

והגם דהרב זרע אמת ז"ל הליץ בעד הנוהגים לשתות מי הקהו"א שבשלה הגוי, אף על פי דקודם הקליה אינה ראויה לאכילה, משום דלא דמי לגרוגרות וצמוקים דאדחי בידים, מ"מ לדידן דקבלנו סברת מר"ן ז"ל דס"ל במידי דאכילה גזרינן שמא יאמר לו ישראל לעשות לו ואסור כמ"ש בדין הפת, הנה גם בזה יש לאסור מטעם זה, מיהו פה עירנו מכמה שנים הורגלו כמה אנשים לילך בשבת לחנויות של נכרים ולשתות מי שחור, הוא משקה הקהו"א שמבשל הנכרי בשבת, ואין אנחנו מוחין בידם מכמה טעמים, ורק אנחנו מזהירים אותם שלא ישתו אלא דוקא מן קהו"א שנתבשלה קודם ביאתם שם, ולא מה שיבשל הנכרי אחר בואם, דשמא ירבה בשבילם, וכן בעה"ב ששולח כלי עם שלוחו להביא לו קהו"א מבושלת, לא יקח אלא מן המבושל מכבר, ובעל נפש ירחיק עצמו מלכת שם לשתות מי שחור, מלבד דאסור זה לדעת מר"ן ז"ל, עוד ראוי שלא ישב במושב הבטלנים הזה ביום הקדוש והנורא הזה, ויש להאריך בדברי מוסר בדבר זה. והנה פה עירנו ימצא חנות של גוי זה המבשל הקהו"א עומדת במבואות היהודים, וקא חזינן בימי החול דרוב היושבים שם הם יהודים, ובחנות זו צריך להזהירם שלא ילכו בשבת, אבל בשאר חנויות אדעתא דרובא דגויים קעבדי, והנזהר לבלי לכת לכל חנויות תבא עליו ברכה:

Others, however, including the Zera Emet (Rabbi Yishmael of Modona, Italy, 18th century) and the Hida (Rav Haim Yosef David Azulai, 1724-1806), distinguish between the Shulhan Aruch's ruling and the case under discussion. The Shulhan Aruch spoke of bread which gentiles prepared on Shabbat. The flour used in preparing this bread was inedible when Shabbat began, and thus had the status of Mukse. For this reason, these authorities contend, the Shulhan Aruch did not allow partaking of the bread on Shabbat. Since the flour was Mukse when Shabbat began, it is forbidden for consumption throughout Shabbat even once it is made into bread. In the case of coffee, however, the water was suitable for consumption when Shabbat began, and thus did not have the status of Mukse. Regarding coffee, then, it is likely that the Shulhan Aruch would allow drinking coffee that was prepared on Shabbat by a gentile – provided, of course, that it was not prepared specifically for a Jew.

Accordingly, Hacham Ovadia Yosef, in his *Halichot Olam* commentary to the Ben Ish Hai, rules that those who wish to be lenient and partake of the coffee in such a situation certainly have authorities on whom to rely. (He adds that the work *Gedulat Elisha* similarly rules leniently in this regard.) Hacham Ovadia notes, however, that one should not stand near the gentile making the coffee, as the gentile may then add more coffee specifically for the Jew. One may partake of the coffee only if it had already been prepared before the Jew arrived in the dining hall or wherever the coffee is served. It should be noted that one may not drink cappuccino prepared in a hotel on Shabbat, as cappuccino is generally prepared for each guest individually, and not collectively for all guests in

the hotel. Finally, it goes without saying that the Jew must ascertain that all the ingredients in the coffee are strictly kosher.

Summary: One who stays in a hotel on Shabbat may drink the coffee that was prepared by a gentile for the hotel guests on Shabbat, provided that most of the guests are not Jewish and that the coffee was not prepared specifically for him (or any other Jew). He should not stand near the gentile preparing the coffee, and should instead arrive at the area only after the coffee is prepared. Obviously, he must also ensure that the coffee is strictly kosher.

Why is it that when one goes to shul on shabbat they notice that they are lenient in regard to telling a goy to do what's prohibited on shabbat. For example, turn on the lights, shut off the air condition, turn on the heat which is known to be prohibited to do so in one's home?

עין משפט נר מצוה א א מ"י פ"ה מהל' עירובין הלכה י"ח טושי"פ א"ח פתח ששט: בב ב מ"י פתח מהל' שט הלכה א טושי"פ לר"ח פ"י שמו ספיק ג: בב ג ד מ"י שס הל' ג: סד ה מ"י פ"ח מהל' עירובין הלכה יט ופ"ה שס הלכה יז פתח פסקין ח טושי"פ לר"ח פ"י שט: מה ו מ"י פ"ח מהלכות שט הלכה י' ופ"ב ח"ה חלה הלכה ט פתח לפ"ח פה ופסקין ח טושי"פ לר"ח פ"ח שט ספיק ח ופ"י שט ספיק ו טושי"פ ד"ד פ"י ר"ח ספיק ה:	סז: הדר פרק ששי עירובין שכיח: ההוא ינוקא דאשתפך חמימיה אמר להו רבה גייתו ליה חמימי מנו ביתאי א"ל אביי והא לא ערבינן א"ל ג'נסמך אשיתוף א"ל הא לא שותפינן^א ג'נימרו ליה לנברי ליתי ליה אמר אביי בעאי לאותביה למר ולא שבקן רב יוסף דאמר רב [יוסף אמר רב]^ב כהנא כי הוהין בי רב יהודה הוה אמר לן בראורייתא מותבינן תיובתא והדר עברין מעשה ברבנן עברין מעשה והדר מותבינן תיובתא לבתר הכי אמר ליה^ג מאי בעית לאותביה למר אמר [ליה דתניא^ד] הואה שבות^ה ואמירה לנברי שבות מזה ומתכו לנרמלית לא שכיח^ו: דאשתפך חמימיה. שכיח רוצין למולו והתמו לו חמין מנעבד ונשפט היום: מנו ביתאי. מיתיה דרבה והמיתין היה צבת אחר צאחה תנר: נספך אשיתוף. למנני דתמן (למנן עג): נמתניי אלס נשתתפו נמתני מותרים כאלן וכלן נמתני ונחירות אף על פי שלא עירט: בראורייתא מותבינן תיובתא. מאיסור של חורה וחסס מורה ט היתר יש נחלמדיס שידע להשיב ישיב קודם מעשה שלא נעטר על דברי חורה אלס דרננן כגון עירובי חירות נבקינן למכס לעשות כהורלחו: והדר מותבינן. ליה ללמוד אלס יפה חורה: הואה. על הטמא אינה אסורה נשבת אלס משום שטת:	עין משפט נר מצוה נמי כרמלית שזיה ושרי ומיהו לר' יוחנן לא חיקשי דודלי לענין מיונא מדאורייתא רה"י היא ומאי טעמא שרי רבנן לטלטולי מיהו לנרמלית משום דאיסור טלטול מרשות היחיד לנרמלית מדרבנן היא דהס^א אמרו זאת והס אמרו עוד איסור אחר ורלו שאין שניהם עומדים כאן וביטלו זה מפני זה וכדמפרש: הם אמרו הגהות וציונים א בבב"י דהפ"ד טזקף ב"ס הוא דמפ"ד צ"ג טפ"ל א: ב' דמפ"ד טזקף א"ל ובר: ג' ח"ב"ח אלס ליתא בבב"י וכל הרפ"ד הרפ"ד ל' צ"פ הרא"ש. אבל הוא מיוחז וכן ליתא כשאר הראשונים וגם ברא"ש בשבת פ"ט ס"ב ליתא (דק"ס):
מסורת הש"ס עין משפט נר מצוה א א מ"י פ"ה מהלכות עירובין הלכה ג פתח פסקין ח טושי"פ לר"ח פ"י שט ספיק ה: בב ג ד מ"י שס הל' ג: סד ה מ"י פ"ח מהל' עירובין הלכה יט ופ"ה שס הלכה יז פתח פסקין ח טושי"פ לר"ח פ"י שט: מה ו מ"י פ"ח מהלכות שט הלכה י' ופ"ב ח"ה חלה הלכה ט פתח לפ"ח פה ופסקין ח טושי"פ לר"ח פ"ח שט ספיק ח ופ"י שט ספיק ו טושי"פ ד"ד פ"י ר"ח ספיק ה:	סח: הדר פרק ששי עירובין לשבות דלית ביה מעשה. וא"ת דזההוא ינוקא דלקמן דאמר להו רבא נשילא לאימיה אי צריכה נישמיה ליה אגב לאימיה כי לא צריכה נמי וכי לא היה נכרי בכל העיר שאלמנו לו שחס נשילא הקטן למולו^א ונפ"ק דגיטין (דף ח: ד"ס אג"י) פירשתי: כיון דאי בעי לא מינאי ולא ידובנא דהו. לרין לזוהר כשאלס עושה עירובי שלא יערב מדבר שהוא מקפיד עליו כגון אותן דברים שחוקן לכסד שבת או (ג) אלס יש לו ככר נאה שקורין גשמי"ל או פשטי"א וכו'אל כגון דלי מה הואה שבות ואינה רוחה את השבת אף אמירה לנברי שבות ואינה רוחה את השבת א"ל ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה דהא מר לא אמר לנברי זיל אחיס א"ל רבה בר רב חנן לאביי מה הואה שבות ואינה רוחה את השבת אף אמירה לנברי שבות ואינה רוחה את השבת א"ל ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה דהא מר לא אמר לנברי זיל אחיס א"ל רבה בר רב חנן לאביי	עין משפט נר מצוה א א מ"י פ"ה מהלכות עירובין הלכה ג פתח פסקין ח טושי"פ לר"ח פ"י שט ספיק ה: בב ג ד מ"י שס הל' ג: סד ה מ"י פ"ח מהל' עירובין הלכה יט ופ"ה שס הלכה יז פתח פסקין ח טושי"פ לר"ח פ"י שט: מה ו מ"י פ"ח מהלכות שט הלכה י' ופ"ב ח"ה חלה הלכה ט פתח לפ"ח פה ופסקין ח טושי"פ לר"ח פ"ח שט ספיק ח ופ"י שט ספיק ו טושי"פ ד"ד פ"י ר"ח ספיק ה:

The Gemara now relates that there was once a **certain baby whose warm water**, which had been prepared for his Shabbat circumcision, **spilled**. [Rabba](#) **said to them: Let them bring warm water for him from my house**. [Abaye](#) **said to him: But we did not establish an *eiruv* in the courtyard**, so it is prohibited to carry the water.

[Rabba](#) **said to him: Let us rely on the merging** of alleyways, which may serve in place of a joining of courtyards in pressing circumstances such as these.

[Abaye](#) **said to him: But we did not establish a merging** of alleyways either.

[Rabba](#) replied: If so, **let them instruct a gentile to bring** the warm water for him, even though it is generally prohibited to instruct a gentile to perform labor for a Jew that involves a desecration of Shabbat.

[Abaye](#) **said: I wanted to raise an objection against the Master, [Rabba](#)**, but [Rav Yosef](#) **would not let me** do so, as [Rav Yosef](#) **said that [Rav Kahana](#) said: When we were in [Rav Yehuda](#)'s house, he would say to us** when we were presented with a halakhic difficulty: With regard to a **Torah law**, we first **raise objections and then we perform an act**, i.e., if someone has an objection to a proposed action, we must first clarify the matter and only then may we proceed. However, **with regard to rabbinic laws**, we first **perform an act and then we raise objections**.

Afterward, when they had brought the water, [Rav Yosef](#) **said to [Abaye](#): What objection did you wish to raise against the Master, [Rabba](#)**? He **said to him: As it was taught in a *baraita*: Sprinkling** the water of purification on an impure person on Shabbat is not prohibited by Torah law; rather, it is only a **rabbinic decree** to enhance the character of Shabbat as a day of rest. **And telling a gentile to perform a Shabbat labor on behalf of a Jew is likewise only a rabbinic decree**.

Just as sprinkling the water of purification is prohibited by **rabbinic decree and does not override Shabbat**, even for the purpose of a mitzva, **so too, telling a gentile to perform a prohibited labor Shabbat is prohibited by rabbinic decree and does not override Shabbat**. How, then, could [Rabba](#) suggest that they instruct a gentile and thus transgress a rabbinic decree?

[Rav Yosef](#) said to him: But do you not differentiate between a rabbinic decree that involves an action and a rabbinic decree that does not involve an action? As the Master, [Rabba](#), did not say to the gentile: Go and heat water on Shabbat, but only told him to transfer something from one domain to another, which does not involve an action and is therefore less severe.

רפה	בית חדש	אורח חיים שז הלכות שבת	בית יוסף
נ כתב הרמב"ם שאמירה לגוי מותרת בשבות דרבנן וכו'. אבל התוספות כתבו שאסור וכו'. משמע מלשון רבינו דמסקנתו להחמיר כדעת המוספות וכן משמע מדבריו לקמן בסוף סימן תקפ"ו (דש:). מיהו נהגו להקל כהרמב"ם וגדולה מזו נהגו להקל מקצתם כדעת בעל העיטור שהביא הר"ן בסוף פרק רבי אליעזר דמילה להחמיר אמירה לגוי לצורך מצוה אפילו במלאכה שאסורה מדאורייתא ומביאו בית יוסף כן והגהות שלחן ערוך לעיל סימן רע"ו (פס"ג ו) ואינו נכון דדעת יחיד היא כנגד כל הגדולים דאוקרים צוה והנה להם לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מודיין (שבת קמח:): כתב בסוף הגהות אחרונות דמרדכי דאמירה לגוי בדאורייתא נמי לא אסירה אלא בדבר שאי אפשר למצוא תקנה על ידי ישראל לעשותו כגון להחם חמין אבל אם אפשר לעשותו כגון גרשות הרבים דיכול להביא על ידי מחיצות בני אדם שרי אמירה לגוי והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי גרשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה כדאמרין גבי ינוקא דאישתפין חמימיה עכ"ל על שם ראב"ה. ודבריו מטארים דברישא דיכול להביא על ידי בני אדם שון גרשות הרבים גופיה אפילו מאה אמה שרי על ידי אמירה לגוי והיינו מדאמרין בפרק שואל (קג:) א"ר יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחברו לכרך פלוני אני הולך למחר שאם יש צורגין הולך ופירש רש"י דכיון דהוא דבר שיש לו היסור על ידי תקנה בשבת מותר	נ כתב הרמב"ם שאמירה לגוי מותרת בשבות דרבנן וכו'. אבל התוספות כתבו שאסור וכו'. משמע מלשון רבינו דמסקנתו להחמיר כדעת המוספות וכן משמע מדבריו לקמן בסוף סימן תקפ"ו (דש:). מיהו נהגו להקל כהרמב"ם וגדולה מזו נהגו להקל מקצתם כדעת בעל העיטור שהביא הר"ן בסוף פרק רבי אליעזר דמילה להחמיר אמירה לגוי לצורך מצוה אפילו במלאכה שאסורה מדאורייתא ומביאו בית יוסף כן והגהות שלחן ערוך לעיל סימן רע"ו (פס"ג ו) ואינו נכון דדעת יחיד היא כנגד כל הגדולים דאוקרים צוה והנה להם לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מודיין (שבת קמח:): כתב בסוף הגהות אחרונות דמרדכי דאמירה לגוי בדאורייתא נמי לא אסירה אלא בדבר שאי אפשר למצוא תקנה על ידי ישראל לעשותו כגון להחם חמין אבל אם אפשר לעשותו כגון גרשות הרבים דיכול להביא על ידי מחיצות בני אדם שרי אמירה לגוי והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי גרשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה כדאמרין גבי ינוקא דאישתפין חמימיה עכ"ל על שם ראב"ה. ודבריו מטארים דברישא דיכול להביא על ידי בני אדם שון גרשות הרבים גופיה אפילו מאה אמה שרי על ידי אמירה לגוי והיינו מדאמרין בפרק שואל (קג:) א"ר יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחברו לכרך פלוני אני הולך למחר שאם יש צורגין הולך ופירש רש"י דכיון דהוא דבר שיש לו היסור על ידי תקנה בשבת מותר	[ה] כתב הרמב"ם ז"ל שאמירה לגוי מותרת בשבות דרבנן בדבר שיש בו צורך מצוה כגון שאומרים לו לעלות באילן להביא שופר לתקוע בו תקיעה של מצוה או שיש בו קצת ח צורך חולי כגון שאומרים לו להביא מים דרך חצר שלא ערכו לרחוץ בו התינוק או המצטער. [למינוק] דרך מטי שאינו מעורב ומכאן למד רבינו לכל המצוות וכן מולקים ט ואומרים דמילה שאני דמיטנה שבת לידמות אלה אלא בשאר מצוות אסור וכן סוברים שאינו מותר אלא במקום חולי גמור עכ"ל וגם הר"ן כתב שמי סבורים אלו בסוף פרק ר"י אליעזר דמילה (טו. ד"ה אגל). וכתוב בסוף הגהות אחרונות דמרדכי (סי' חפד) שראב"ה (סי' שא ד"ה מי האדם) סובר כהרמב"ם י: וכתוב עוד שם בשם ראב"ה (שם ד"ה ואומר אני) דאמירה לגוי בדאורייתא נמי לא אסירה אלא בדבר שאי אפשר למצוא תקנה על ידי ישראל לעשותו כגון להחם חמין אבל אם אפשר לעשותו כגון גרשות הרבים דיכול להביא על ידי מחיצות בני אדם שרי אמירה לגוי (ב) והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי גרשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה כדאמרין גבי ינוקא	[ה] כתב הרמב"ם שאמירה לגוי מותרת בשבות דרבנן וכו'. צפוק ו' (ה' ט-י) וזה לשון דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשותו בשבת אלא משום שבת מותר לישראל לומר לגוי לעשותו בשבת והוא שיהיה שם מקצת חולי או יהיה צריך לדבר לצורך הרבה או מפני מצוה כיצד אומר ישראל לגוי בשבת לעלות באילן וכו' וכתב הר"י המגיד זה מוסכם מהגאונים שדוחין שבת דשבת לגבי אמירה לגוי מכשירי מילה אף על פי שאין דוחין את השבת ולמדו כן ממה שאמר צפוק הד"ר (שירובן פו:): שמואל לומר לגוי להביא חמין (לגוי) [למינוק] דרך מטי שאינו מעורב ומכאן למד רבינו לכל המצוות וכן מולקים ט ואומרים דמילה שאני דמיטנה שבת לידמות אלה אלא בשאר מצוות אסור וכן סוברים שאינו מותר אלא במקום חולי גמור עכ"ל וגם הר"ן כתב שמי סבורים אלו בסוף פרק ר"י אליעזר דמילה (טו. ד"ה אגל). וכתוב בסוף הגהות אחרונות דמרדכי (סי' חפד) שראב"ה (סי' שא ד"ה מי האדם) סובר כהרמב"ם י: וכתוב עוד שם בשם ראב"ה (שם ד"ה ואומר אני) דאמירה לגוי בדאורייתא נמי לא אסירה אלא בדבר שאי אפשר למצוא תקנה על ידי ישראל לעשותו כגון להחם חמין אבל אם אפשר לעשותו כגון גרשות הרבים דיכול להביא על ידי מחיצות בני אדם שרי אמירה לגוי (ב) והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי גרשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה כדאמרין גבי ינוקא
לאמרו אפילו במקום שאין שם היסור עכ"ל וכמו שיבאר בדברי רבינו בסמוך ופירשו לשם המוספות יו דכי היכא דלחברו מותר לאמרו הוא הדין לגוי. אבל כפיא להחמיר אמירה לגוי להביא מחמר למחר שלא עירבו דאסור חכמים דילמא אחא לאחלופי להוציא מרשות היסור לרשות הרבים החם גבי איסור הוצאה ליכא תקנתא על ידי מחיצות בני אדם ודאי דאסור אמירה לגוי אפילו לדבר מצוה כדמוכח מההוא ינוקא דאישתפין חמימיה נפרק הדר דף ס"ח (ע"א) ובאלפסי פרק רבי אליעזר דמילה (טו.) והבית יוסף כתב דאין דבריו מובנים אליו דדבריו סותרים והניחם בצריך עיון ולפע"ד נראה דדבריו מובנים ופשוטים הם כדפרי":	לאמרו אפילו במקום שאין שם היסור עכ"ל וכמו שיבאר בדברי רבינו בסמוך ופירשו לשם המוספות יו דכי היכא דלחברו מותר לאמרו הוא הדין לגוי. אבל כפיא להחמיר אמירה לגוי להביא מחמר למחר שלא עירבו דאסור חכמים דילמא אחא לאחלופי להוציא מרשות היסור לרשות הרבים החם גבי איסור הוצאה ליכא תקנתא על ידי מחיצות בני אדם ודאי דאסור אמירה לגוי אפילו לדבר מצוה כדמוכח מההוא ינוקא דאישתפין חמימיה נפרק הדר דף ס"ח (ע"א) ובאלפסי פרק רבי אליעזר דמילה (טו.) והבית יוסף כתב דאין דבריו מובנים אליו דדבריו סותרים והניחם בצריך עיון ולפע"ד נראה דדבריו מובנים ופשוטים הם כדפרי":	לאמרו אפילו במקום שאין שם היסור עכ"ל וכמו שיבאר בדברי רבינו בסמוך ופירשו לשם המוספות יו דכי היכא דלחברו מותר לאמרו הוא הדין לגוי. אבל כפיא להחמיר אמירה לגוי להביא מחמר למחר שלא עירבו דאסור חכמים דילמא אחא לאחלופי להוציא מרשות היסור לרשות הרבים החם גבי איסור הוצאה ליכא תקנתא על ידי מחיצות בני אדם ודאי דאסור אמירה לגוי אפילו לדבר מצוה כדמוכח מההוא ינוקא דאישתפין חמימיה נפרק הדר דף ס"ח (ע"א) ובאלפסי פרק רבי אליעזר דמילה (טו.) והבית יוסף כתב דאין דבריו מובנים אליו דדבריו סותרים והניחם בצריך עיון ולפע"ד נראה דדבריו מובנים ופשוטים הם כדפרי":	לאמרו אפילו במקום שאין שם היסור עכ"ל. והא דהחמיר בדבר שאפשר למצוא תקנה על ידי ישראל לעשותו וכו' אפשר דלא החמיר אלא לדבר מצוה דוקא אבל שלא לדבר מצוה לא. ומכל מקום אין דבריו מובנים לי שכתב והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי גרשות הרבים אסור אמירה לגוי וכו' שזה סותר מה שכתב קודם לכן בסמוך שאם אפשר לעשותו כגון גרשות הרבים דיכול להביא על ידי מחיצות בני אדם שרי ולריך עיון יד: [ב] כתב הר"ן בסוף פרק רבי אליעזר דמילה (טו.) ד"ה ומלא וד"ה אגל) בשם בעל העיטור (ח"ג ה' מילה מט ע"א) שמואל לומר לגוי להדליק לו הנר לסעודה שבת וטעמו לפי שהוא מפרש השמועה נענין דשרי אמירה לגוי אפילו בדבר שיש בו מלאכה גמורה (ג) גבי מכשירי מילה כדברי רב"ג (הלכות מילה, כג ע"ג) והוא
משום שאר מצוות למכשירי מילה כדרך שהשוה אותם הרמב"ם לפי מילה לא החמיר אמירה לגוי בדבר שאסור מן החורה וכל שכן שהסוברים כדעת המוספות שכתב רבינו בסמוך דאסרי צוה דעל העיטור דהא אפילו בשבת דשבת אסרי: דרכי משה (ב) ודא משמע כן לקמן סוף סימן שכ"ה יא. גם במרדכי סוף דברי ראב"ה כתב ח"ל והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי ברשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה עכ"ל ודבריו אלו סותרין לדבריו הראשונים דהחמיר אמירה לגוי ברשות הרבים מאחר דאפשר על ידי ישראל וכן הקשה בית יוסף והגיה הדבר בצריך עיון. ואפשר יכן ליישב דברי ראב"ה	משום שאר מצוות למכשירי מילה כדרך שהשוה אותם הרמב"ם לפי מילה לא החמיר אמירה לגוי בדבר שאסור מן החורה וכל שכן שהסוברים כדעת המוספות שכתב רבינו בסמוך דאסרי צוה דעל העיטור דהא אפילו בשבת דשבת אסרי: דרכי משה (ב) ודא משמע כן לקמן סוף סימן שכ"ה יא. גם במרדכי סוף דברי ראב"ה כתב ח"ל והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי ברשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה עכ"ל ודבריו אלו סותרין לדבריו הראשונים דהחמיר אמירה לגוי ברשות הרבים מאחר דאפשר על ידי ישראל וכן הקשה בית יוסף והגיה הדבר בצריך עיון. ואפשר יכן ליישב דברי ראב"ה	משום שאר מצוות למכשירי מילה כדרך שהשוה אותם הרמב"ם לפי מילה לא החמיר אמירה לגוי בדבר שאסור מן החורה וכל שכן שהסוברים כדעת המוספות שכתב רבינו בסמוך דאסרי צוה דעל העיטור דהא אפילו בשבת דשבת אסרי: דרכי משה (ב) ודא משמע כן לקמן סוף סימן שכ"ה יא. גם במרדכי סוף דברי ראב"ה כתב ח"ל והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי ברשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה עכ"ל ודבריו אלו סותרין לדבריו הראשונים דהחמיר אמירה לגוי ברשות הרבים מאחר דאפשר על ידי ישראל וכן הקשה בית יוסף והגיה הדבר בצריך עיון. ואפשר יכן ליישב דברי ראב"ה	משום שאר מצוות למכשירי מילה כדרך שהשוה אותם הרמב"ם לפי מילה לא החמיר אמירה לגוי בדבר שאסור מן החורה וכל שכן שהסוברים כדעת המוספות שכתב רבינו בסמוך דאסרי צוה דעל העיטור דהא אפילו בשבת דשבת אסרי: דרכי משה (ב) ודא משמע כן לקמן סוף סימן שכ"ה יא. גם במרדכי סוף דברי ראב"ה כתב ח"ל והיכא דאיכא למימר דילמא אחי לאחלופי ברשות הרבים אסור אמירה לגוי אפילו באיסור דרבנן ואפילו לדבר מצוה עכ"ל ודבריו אלו סותרין לדבריו הראשונים דהחמיר אמירה לגוי ברשות הרבים מאחר דאפשר על ידי ישראל וכן הקשה בית יוסף והגיה הדבר בצריך עיון. ואפשר יכן ליישב דברי ראב"ה

רפט	בית חדש	אורח חיים שז הלכות שבת	בית יוסף
אבל התוספות כתבו שאסור לומר לו להביא שום דבר וכו'. וכו' ש כגון שיש לו פירות מוקצין חוץ לתחום וכו' כד'. אלא כפרק קמא דגיטין (ס: ד"ה אע"ג) וכפרק מרובה (ב"ק פ: ד"ה אומר) להקשות דאם כן אפילו חוץ התחום נמי אסור דכיון דאסור לטלטל וכן כתוב בהגהות פרק ו' (אות כ, ד"ק ה"י) בשם סה"ג (סמ"ג עשין) אי אפשר לו להביא ויש לומר דמתוך התחום כיון דמותר להשיך כח, קטו ע"ג) שפסק רבינו יצחק דדוקא משום מילה שהיא גופה על פירות מחוברים כמ"ש הרב המגיד בפרק כ"ד וממילא בית יוסף משום דלא מיינכרא מילתא הוא הדין	אבל התוספות כתבו שאסור לומר לו להביא שום דבר (א) אפילו דרך כרמלית אפילו ספר ללמוד בו שיש בו מצוה שלא התירו אמירה לגוי אלא לצורך מילה שהיא גופה דוחה שבת: [ו] ואסור לחשב חשבונותיו אפילו אם עברו כגון כך וכך הרצאתי על דבר פלוני ודווקא שעדיין שכר הפועלים אצלו שנמצא שצריך הוא לאותו חשבון לידע כמה הוא צריך ליתן להם אבל אם כבר פרעם מותר: [ז] מותר לומר לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב (ד) אף על פי שמתוך כך מבין שצריך לו לערב. אבל לא יאמר לו היה נכון עמי (ב) לערב: [ח] יכול לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר וכן מותר לומר לו לך עמי (ג) לכרך פלוני למחר כיון שהיום יכול לילך על ידי בורגנין פירוש סוכות שומרים שכל אחת מובלעת בתוך שבעים אמה וארבעה טפחים של חברתה שעל ידי כן יכולין לילך כמה פרסאות כאשר יונבאר (בס"י שצח) בעזרת השם. וכן כל כיוצא בזה שיש בו צד היתר לעשותו היום יכול לומר לחבירו שיעשנו למחר ובלבד שלא יזכיר לו שכירות כד'. אבל בדבר שאין בו צד היתר לעשותו היום אפילו אם אין בו איסור אלא מדרבנן כגון שיש לו פירות מוקצין חוץ	אבל התוספות כתבו שאסור לומר לו להביא שום דבר וכו'. וכו' ש כגון שיש לו פירות מוקצין חוץ לתחום וכו' כד'. אלא כפרק קמא דגיטין (ס: ד"ה אע"ג) וכפרק מרובה (ב"ק פ: ד"ה אומר) להקשות דאם כן אפילו חוץ התחום נמי אסור דכיון דאסור לטלטל וכן כתוב בהגהות פרק ו' (אות כ, ד"ק ה"י) בשם סה"ג (סמ"ג עשין) אי אפשר לו להביא ויש לומר דמתוך התחום כיון דמותר להשיך כח, קטו ע"ג) שפסק רבינו יצחק דדוקא משום מילה שהיא גופה על פירות מחוברים כמ"ש הרב המגיד בפרק כ"ד וממילא בית יוסף משום דלא מיינכרא מילתא הוא הדין	אבל התוספות כתבו שאסור לומר לו להביא שום דבר וכו'. וכו' ש כגון שיש לו פירות מוקצין חוץ לתחום וכו' כד'. אלא כפרק קמא דגיטין (ס: ד"ה אע"ג) וכפרק מרובה (ב"ק פ: ד"ה אומר) להקשות דאם כן אפילו חוץ התחום נמי אסור דכיון דאסור לטלטל וכן כתוב בהגהות פרק ו' (אות כ, ד"ק ה"י) בשם סה"ג (סמ"ג עשין) אי אפשר לו להביא ויש לומר דמתוך התחום כיון דמותר להשיך כח, קטו ע"ג) שפסק רבינו יצחק דדוקא משום מילה שהיא גופה על פירות מחוברים כמ"ש הרב המגיד בפרק כ"ד וממילא בית יוסף משום דלא מיינכרא מילתא הוא הדין

2 opinions in the Tur:

Rambam: one can ask a goy to do something which is assur derbanan as long as there is for a mitzvah or an ill patient.

Tosafot: prohibits the previous case and only allows in the case of Milah.

The bet Yosef adds the bal haitur: who says that if it's for a mitzvah one can even do something which is Assur Deoraita through a goy.

For example: lighting a candle for the shabbat meal

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רעו סעיף ב

הגה: י"א דמותר לומר לא"י להדליק לו נר לסעודת שבת משום דסבירא ליה דמותר אמירה לא"י אפי' במלאכה גמורה במקום מצוה (ר"ן ס"פ ר"א דמילה בשם העיטור), שעל פי זה נהגו רבים להקל בדבר לצוות לא"י להדליק נרות לצורך סעודה, בפרט בסעודת חתונה או מילה, ואין מוחה

בידם. ויש להחמיר במקום שאין צורך גדול, דהא רוב הפוסקים חולקים
על סברא זו וע"ל סי' ש"ז

What do Sephardim hold?

ילקוט יוסף

אם כבה החשמל בבית הכנסת באמצע התפלה בליל שבת או בליל יום
הכפורים, ואין כל הצבור יודע להתפלל בעל פה, מותר לומר לגוי שידליק את
החשמל לצורך הרבים. ואף על פי שהעיקר לדינא לדין כדעת הרמב"ם ומרן
השלחן ערוך שאין להקל באמירה לגוי אלא באיסור דרבנן במקום מצוה, אבל
בהדלקת חשמל האסורה מן התורה אין להקל אף במקום מצוה, מכל מקום
מרן השלחן ערוך לא דיבר אלא במקום מצוה דיחיד, אבל במקום מצוה
דרבים כדאים המה הראשונים המקילין בזה, לסמוך עליהם במקום צורך גדול
כזה, על ידי אמירה לגוי. [שכן דעת העיטור, הרשב"ש בשם המנהיג, ספר
המכתם, רבינו ישעיה הראשון, המאירי בשם חכמי פרובינצא, תוס' ר"ה כד:
ועוד]. והיכא דאפשר טוב לעשות כן על ידי אמירה לנכרי שיאמר לנכרי חבירו.
שיש אומרים שבכהאי גוונא חשיב שבות דשבות. והוא הדין בזה בישיבה
שנפסק החשמל מחמת איזה קלקול, ואי אפשר ללמוד, שיש להקל בזה
כאמור. אבל לצורך מצוה של יחיד, אין להקל לומר לגוי לעשות מלאכה
האסורה מן התורה. וכל זה כשיש בדבר הכרח גדול, אבל אם אירע כן
בתבשילים, ואין הכרח כל כך שיאכלו התבשיל כשהוא חם, אף שהוא במקום
מצות עונג שבת אין להקל אף לצורך רבים, במלאכה דאורייתא, ולכן מסעדה
שהוזמנו אליה אורחים רבים לסעודת שבת שחרית, והנה אירע שנכבה הגז
בבוקר השכם, ונתקרר החמין, אין להתיר לומר לגוי שיאמר לגוי אחר להדליק
את הגז, כדי לחמם את התבשיל, ואם עשו כן אין היתר לאכול מן החמין
בשבת, מפני שנעשית בו מלאכה דאורייתא בהדלקת הגז לחימומו. **[שם עמ'**
רפב].

To build a shul on shabbat:

משנה ברורה סימן רעו ס"ק כב

ולבנות בהכ"נ בשבת ע"י א"י כתב המ"א דאסור אפילו לדעת העיטור
ועיין בפמ"ג שמסיק משום דהוי מצוה שאינה עוברת שיכול לבנותו בחול
ועיין בסימן רמ"ד במ"א שהוא אסור לעשות דבר זה אף בקבלנות אם לא
שיש חשש שמא יתבטל ח"ו עי"ז בנין הבהכ"נ לגמרי דאז יש להקל
בקבלנות ואפשר דאף ע"י שכירות מותר בכה"ג אם לא ירצה הא"י
בקבלנות [פמ"ג]:

משנה ברורה סימן רעו ס"ק כד

ושל"ה החמיר אף לצורך גדול ושכן ראה נוהגים בקהלות חשובים
שיושבים בחשכה במוצאי שבת אפילו בחתונה עד שאמרו הקהל ברכו
וכן נהג הגאון הר"ש כשהיו סועדים אצלו סעודה שלישית ובפמ"ג מצדד
להקל להדליק ע"י א"י במו"ש לצורך מצוה אף כשהוא עדיין בין השמשות
וכ"ש בערב שבת בין השמשות לצורך מצוה דבודאי מותר כדלקמן בסימן
שמ"ב עי"ש: